

24. Шевчук В. О. Стежка в траві. Житомирська сага / В. О. Шевчук / вступ. стаття Р. М. Корогодського. – у 2-х т. – Т. 1. – Х. : Фоліо, 1994. – С. 78–494.
25. Шевчук В. О. Чудо / В. О. Шевчук // Камінна луна. – К. : Молодь, 1987. – С. 3–44.

Осипчук Г. В. Средства языкового выражения концепта «внешность человека» в современной украинской прозе (на материале творчества Валерия Шевчука и Марии Матиос).

Аннотация

В статье показано развитие когнитивной лингвистики и раскрыто значение термина «концепт». Охарактеризовано основные аспекты концепта «внешность человека». Сделан акцент на лексико-семантическом поле номинаций концепта «внешность человека» в произведениях В. Шевчука и М. Матиос. Определено, что наиболее продуктивными являются вербализаторы концепта, указывающие на анатомические характеристики, в частности для обозначения цвета глаз и волос, менее применяемые – наименование общефизических признаков, одежды, особых примет.

***Ключевые слова:** когнитивная лингвистика, концептуальный аспект, концепт «внешность человека», структура концепта, вербализаторы.*

Osipchuk H. V. Means of linguistic expression concept «appearance» in modern Ukrainian prose (based on materials of works by Valery Shevchuk and Mary Matios).

Summary

In the article has been revealed the development of cognitive linguistics. It has been identified that scientific researches of scholars are directed towards studying of concepts which keep knowledge and experience of human activities, create the complete world vision.

It has been revealed the meaning of term «concept». It has been characterized basic aspects of concept «appearance». It has been isolated lexical and semantic area of nomination of concept «appearance» in works of V. Shevchuk and M. Matios. It has been established an interconnection between components in structure of concept «appearance».

It's found that concept «appearance» focuses reader's attention on anatomical features (such as colour of eyes and hair, height, physique), general physical features (sex, age, demographic peculiarities), related features (articles of clothing), functional (behaviour peculiarities). Verbalizers of concept «appearance» to denote colour of eyes and hair are the most productive in works of V. Shevchuk and M. Matios. Those to denote common physical features, garments distinguishing marks less used in their works.

***Key words:** cognitive linguistics, conceptual aspect, concept «appearance», concept structure, verbalizer.*

УДК 811.371

Пальчевська О. С.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри технічного перекладу
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
E-mail: palch56@ukr.net

**ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПОШУКУ ВІДПОВІДНИКА ТА ПЕРЕКЛАДУ
НАРОДНО-ФОЛЬКЛОРНИХ ЛАКУН**

У статті розглянуто особливості пошуку відповідних еквівалентів народної лексики та фразеології. При перекладі та інтерпретації такого матеріалу виникає потреба у детальному мовно-історичному аналізі номінацій та зверненні до глибинних етнокультурних стратумів, аналізі етносвідомості. Автор деталізує особливості пошуку відповідника до лінгвокультурних лакун на різних мовних рівнях та підкреслює важливість перекладацького коментаря.

***Ключові слова:** народна лексика, переклад, лакуна, лінгвокультурема.*

Лексика народної мови, або, як її ще називають, народно-фольклорна лексика, вміщує у своєму складі діалектні, просторічні та фольклорні номінації. Такі одиниці є надзвичайно цікавими з точки зору своєї лінгвокультурної семантики, адже належать переважно до автентичних, притаманних певному етносу, певній мовній сфері. Особливістю такого мовного стратуму в контексті інтерпретації є складність відтворення номінацій при перекладі. Найімовірніше, саме тому переклад, пошук відповідних еквівалентів народної лексики та фразеології дуже рідко стає предметом дослідження. Серед нечисленних праць пострадянського наукового простору, які стосуються цієї проблематики, можна згадати доробки В. Галика, О. Крисало, Ю. Лиморенко, Ю. Ткачевої та деяких інших.

Особливість такого перекладу полягає у намаганні реконструювати іншомовний, чужокультурний текст у художній цілісності, зберігаючи національно-специфічні ознаки його лексичного наповнення, стильової організації, семіотичні функції, семантичне навантаження, але при цьому зробити зрозумілим для представника іншого мовно-культурного континууму.

У такому випадку у перекладача виникає потреба у детальному мовно-історичному аналізі номінацій та зверненні до глибинних етнокультурних стратумів, аналізі етносвідомості, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою розвідки є намагання проаналізувати переклади та інші спроби пошуку відповідника лакуарної лексики з метою збереження лінгвокультурної інформації. Завдання статті – спроба продемонструвати складнощі перекладу номінацій «народної мови».

Розглядаючи завдання, які стоять перед перекладачем текстових фрагментів народної мови, можна виокремити певні особливості. Перш за все, це специфічна граматична та синтаксична організація тексту у мові оригіналу.

У процесі пошуку відповідного еквівалента і, як наслідок, у перекладі на мову іншого типу дуже часто не збігаються морфологічні конструкції. Так, англійська мова належить до аналітичних, а українська – до синтетичних. Тому, наприклад, зменшувально-пестливий суфікс *-ик* в українській мові використовується з метою надання лексемам певного конотативного забарвлення. Назва української народної казки «*Лисичка, котик і півник*», яку знаходимо у збірці І. Рудченка, при перекладі на англійську мову звучатиме «*The Cat, the Cock, and the Fox*». Втрата суфікса призводить до викривлення семантичного навантаження назви казки, адже саме за допомогою суфікса виявляється так звана персоніфікація героїв-тварин, які набувають людських рис [2, с. 27].

Теж ж саме явище наявне у віршованих конструкціях із власною назвою. У такому випадку в українській мові пестливий афікс *-ко* виконує дві функції – за допомогою нього створюються римування, а також певний конотативний ефект, який вказує на вік казкового персонажа. В англійській мові римування втрачається, а вік персонажа передається шляхом додавання словосполучення *a little son*:

П'ятий синко

Ще й Пилипко.

And a little son too,

Called Phil.

Для української народної казки характерна кінцівка-благоповажання. При зміні структури останнього речення відбувається втрата семантичного компонента благоповажання. Наприклад, еліптична кінцева конструкція української мови *Їм сміх та рядно, а нам – сміх та добро* у перекладі трансформується у компаративну *And as they laughed over the joke as a good joke, we may laugh over it too*, що призводить до зміни загального змісту речення.

Другою особливістю, на яку слід звернути увагу, є художні засоби-тропи, специфічна фразеологія, гра слів тощо. Відтворення у мові перекладу таких елементів викликає складнощі через відсутність еквівалентів для передачі епітетів, ідіом, порівнянь, багатозначних виразів, образних висловлювань та архаїзмів. Спосіб перекладу конкретних елементів народного тексту залежить від специфіки народної чи фольклорної пам'ятки.

Якщо ж мова ведеться про окремі лексичні чи фразеологічні номінації, то найімовірнішим є підбір часткових відповідників, що концептуалізують схожий сегмент іншомовної реальності. У такий спосіб можна підібрати ідіоматичні кореляти, у яких форма та зміст майже ідентичні від мови до мови. Такий ефект можна прослідкувати, наприклад, у народно-розмовних порівняннях, які концептуалізують семантику дурості: англ. *You're as ignorant as a cow* (Буквально: такий же нерозумний, як корова). *They are as ignorant as the kyloes ye used to drive to market* (де *kyloe, small Highland cattle*); нім. *Han dr full med Idrdomj som en Koo med Muskat. Er steckt voll Ktinstej als die Kuh voll Muschaten* (Буквально: такий же наповнений навчанням, як корова мускатним горіхом) [7, с. 133].

Історичний факт, що папа Бенедикт XII був ненажерою та пияком, дав поштовх виникненню вислову *Drunk as a pope*. Вислів походить від латинського фразеологізму *Pibamus papaliier*. У сленговій англійській мові фразеологізм трансформується у *Drunk as a polony* (де *polony* – вид ковбаси зі свинини). У фламандській мові існує схожий вислів *Drinken, zidpen gelijk en Polak* [7, с. 201].

Наприклад, переклад епітетів відбувається різними способами залежно від того, яку семантику вони конкретизують. Метафори та порівняння, які ґрунтуються на невідомих представнику іншої мовної спільноти аналогіях, переважно передають звичними для мови перекладу засобами, але лише у тому випадку, коли калькування метафоричного виразу затемнює смисл і не може бути адекватно пояснене коментарями.

Але, на нашу думку, найсуттєвішу проблему становлять так звані лінгвокультуреми, або лакуарна лексика, реконструкція, пошук еквівалента та переклад якої включає згадані особливості.

В одній з наших попередніх розвідок ми вже зупинились на проблемі трансформації лінгвокультури в іншомовному просторі. Нами було розроблено лінгвокультурологічну класифікацію лакунарної лексики фольклорного тексту, що ґрунтується на ідеографічному принципі, та продемонстровано способи перекладу таких номінацій. Особливу увагу зосереджено на складнощях підбору фольклорних відповідників та перекладацьких хиб [8].

Основними постулатами «теорії лакун» є твердження, що процес інтеркультурного / інтракультурного спілкування на міжособистісному та текстовому рівнях є конфліктним з огляду на розбіжності структурування особистісного та етнічного досвідів як вербальних так і невербальних [3, с. 3]. Відповідно, лакунами називають базові елементи національної специфіки лінгвокультурної спільноти, які існують в текстах і ускладнюють їх розуміння представниками іншої культури [4].

Лакуни поділяються на лінгвістичні та культурологічні. До лінгвістичних належать стилістичні, граматичні, лексичні лакуни. Окрім того, виділяються текстові лакуни – такі як алюзія та мовна гра [3].

До культурологічних лакун відносять етнографічні (відсутність реалій), асоціативні (наприклад, відсутність асоціацій на якусь власну назву); інтеркультурні (наприклад, різна символіка кольорів); діяльнісно-комунікативні (відбивають специфіку різних типів діяльності, характерних для того чи іншого етносу, наприклад, загадки, жести); лакуни культурного простору (ландшафту); емотивні (у тексті перекладу з'являються знаки оклику, три крапки тощо для вираження емоцій, хоча вони відсутні у мові оригіналу).

Ю. А. Сорокін виокремлює два способи елімінування лакун у тексті:

1) заповнення – процес розкриття смислу деякого поняття чи слова, яке належить до незнайомої реципієнту культури;

2) компенсація – для полегшення розуміння фрагмента чужої культури, коли в текст вводиться специфічний компонент культури реципієнта, причому в тексті певної культури з'являються елементи іншої культури – схожі чи близькі до елементів вихідної культури. Такі елементи зазвичай не збігаються з елементами культури оригіналу. Унаслідок компенсації розуміння тексту полегшується, але остання призводить до втрати національно-культурної специфіки вихідної культури [3].

Використовуючи розроблену нами класифікацію, пропонуємо розглянути деякі способи передачі лакунарної лексики у фольклорному тексті. Нами виокремлено певні семантичні сфери, до яких належить лакунарна лексика української мови:

- лексика, що стосується повсякденного життя (назви продуктів харчування та напоїв, періодів прийняття їжі);

- формули етикету;

- назви, що вказують на побутові умови (умови життя в місті та в сільській місцевості);

- рівень життя (регіональні, соціальні та етнічні групи варіантів), господарські роботи;

- етикет і ритуал поведінки;

- абстрактні поняття, притаманні певній культурі;

- традиції, звичаї, забобони, реалізовані в міфології.

Наприклад, в українській народній казці «Царенко Навішній», включеній у збірку «Народныя южнорусскія сказки», укладеній 1869 р. Іваном Рудченком, фіксуємо такі рядки: *«Десь, у якомусь-то царстві, у якомусь господарстві був жив собі такий-то царь; не мав од рода той цар до своїх старих літ дітей. Поїхав він на базар, – от як би у нас у Корсуні; поторгував він, що йому треба було...»* [2, с. 115], і тут фігурує топонім Корсунь. В англomовному перекладі цієї казки, здійсненому 1902 р. британським лінгвістом Робертом Нісбетом Бейном та включеним у його збірку «*Cossack Fairy Tales and Folk Tales*», номінація замінюється топонімом *Kherson*: *«Once upon a time, in a certain kingdom, in a certain empire, there dwelt a certain Tsar who had never had a child. One day this Tsar went to the bazaar (such a bazaar as we have at Kherson) to buy food for his needs»* [5, с. 47].

За даними Етимологічного словника топонімів України В. Лучика, *Корсунь* – давньоруська назва міста («градь») на Гераклеїському півострові Криму, сучасні руїни Херсонес у м. Севастополі. Автор словника зазначає, що майже одноставною є думка про Корсунь як давньоруську трансформацію давньогрецької номінації *Χερσόνησος*, яке зазнало зміни початкової літери *Χ*- на природнішу для східнослов'янських мов *К*- певною мірою під тюркським впливом [1, с. 282]. Херсон – місто Херсонської області; засноване 1778 р. на місці військового укріплення, перші згадки про Херсон належать до 1737 р. Ойконім виник унаслідок перенесення назви з давнього Херсонеса Таврійського в Криму за поширеною тоді модою на давньогрецькі топоніми [1, с. 492]. Очевидно, що перекладач уникає маловідомої в англomовному світі назви міста *Корсунь*, яка приведена в оригіналі, трансформуючи її у розповсюджену у XIX ст. номінацію *Kherson*.

В іншій перекладеній англійською мовою збірці казок «Russian Folk-Tales» Вільяма Ралстона Шедена-Ралстона, куди, зокрема, увійшла велика кількість українських народних творів, приведено транскрибовану номінацію *pampushki*: «*The girls used to assemble in some cottage, bake pampushki and enjoy themselves for a whole week, or even longer*» [9, с 11]. Для пояснення лексеми на позначення страви автор подає коментар «*Cakes of unleavened flour flavoured with garlic*».

Той же перекладач використовує перекладацький прийом генералізації для передачі слов'янського міфоніма *чорт*, замінюючи його родовим поняттям *демон*: «*The demons have carried her off before our very eyes!*» [9, с 21]. З метою збереження лінгвокультурного наповнення номінації В. Ралстоном подається коротка етнографічна типологія міфологічних істот: «*In West-European stories the devil frequently carries off a witch's soul after death. Here the fiend enters the corpse, or rather its skin, probably intending to reappear as a vampire. I have generally rendered by 'demon,' instead of 'devil,' the word chart when it occurs in stories of this class, as the spirits to which they refer are manifestly akin to those of oriental demonology*» [9, с 21].

Отже, як зрозуміло з вищенаведених прикладів, для заповнення так званих «білих плям» перекладачами часто використовується коментар, основними функціями якого є наступні:

– представити культурний контекст пам'ятки, продемонструвати зв'язки з іншими пам'ятками вихідної мови чи творами інших народів, дати характеристику образним засобам з точки зору традиції;

– обґрунтування перекладу (надання переваги певному варіанту);

– використовується для з'ясування образності, пояснює підтекст традиційних виразів та ідіоматику;

– уточнення незрозумілих місць, «білих плям», пояснення допущених при перекладі відхилень від оригіналу;

– пояснення специфічних слововживань, наприклад, коли лексема уживається з неприямним її значенням;

– пояснення власних назв та специфічних реалій.

Виокремлюють чотири типи коментаря:

історико-етнографічний – стосується етнографічних особливостей життя народу, опису компонентів обряду, згаданих у тексті, історичних подій, історико-географічних довідок про місце проживання певного народу, елементів світогляду, вірувань, міфоуявлень. Наприклад: «*The Russian phrases bail dyen, baili svait, «white day», «white world», are good examples of the old-time idea with which is connected, in all likelihood, the title Baili Tsar, «the White Tsar», still existent in Russia*» [6, с 548]; «*In their village it was customary to celebrate the feast of St. Andrew the First-Called (November 30)*» [9, с 11];

2) філологічний коментар – включає в себе обґрунтування перекладу, пояснення відхилень від оригіналу, тлумачення місць у тексті перекладу, які передані буквально, пояснення перекладача щодо вибору певних мовних засобів (наприклад, стилістично маркованої лексики, особливих синтаксичних конструкцій) залежно від специфіки оригіналу. Ще одна його функція – пояснення філологічних зв'язків, що недостатньо виражені або ж упущені в тексті.

Наприклад, у казці «Лисиця і Кіт» ми спостерігаємо яскравий приклад поєднання звуконаслідування «мяу» kota, яке в українській мові завдяки грі слів трансформується у вигук *Мало!*: «*От вони йдуть. Кіт задрав хвіст, да зараз до сала: «Мя-у, мя-у!..» А вони злякались kota, да поховались в кущі, дай думали, що він каже: Ма-ло, Ма-ло!*» [3, с 26]. Для збереження згаданого ефекту в англійському перекладі автор передає вигук: *Ма-ло, Ма-ло!* за допомогою транскрибування додаючи до нього коментар: «*So the cat and the fox went to the banquet, and when the cat saw the bacon, he put up his back and stuck out his tail, and cried: «Mee-oo, mee-oo!» with all his might. But they thought he said: «Ma-lo, ma-lo!» (What a little! what a little)*» [5, с. 133].

Дуже часто філологічний коментар використовується для пояснення скорочених та пестливих антропонімів як-от: «*In a certain country there lived an old Couple who had a daughter called Marusia (Mary)*» [9, с. 11]. Те ж саме стосується міфонімів: *So she went to the gathering; the Fiend was there already (The Fiend or The Nechistoi, or unclean (Chisty – clean, pure)* [9, с. 12];

3) фольклористичний коментар – використовується для демонстрації специфічної образності, тлумачення алегорій та ідіоматичних висловів. Яскравим прикладом такого коментаря є тлумачення образу Святого Іллі, наведене Альбертом Вратіславом: *The prophet Elijah (Илья) is a very important and powerful personage in Russian folklore, and we find him accordingly in No. 27 holding a prominent position in the heavenly hierarchy, even before the creation of man! He seems to have taken the place of Perun, the god of thunder, among the heathen Slavonians. I must also draw attention to the extreme stupidity of the «devils» of Slavonic folklore. They are still less intelligent than their Teutonic brethren, and do not appear to have any connection with the Arch Enemy, but to be, as Mr. Ralston says (p. 370), rather «the lubber fiends*

of heathen mythology, beings endowed with supernatural might, but scantily provided with mental power» No. 26 gives a specimen of their average intelligence [10, с. 142];

4) текстологічний коментар – виявляє та демонструє зв'язки певного тексту з іншими текстами тієї чи іншої поетичної традиції. Це стосується коментування стійких формул, сюжетних типів казок, зіставлення різних варіантів тексту, пояснення незрозумілих варіантів у рукописах.

Наприклад: *The tales of Snake Husbands always appear to have an evil end, though the two that I have translated do not conclude so touchingly as the beautiful Great Russian story, «The Watersnake» [10, с. 156].*

У контексті міжмовного порівняння фольклору можна навести текстологічний коментар, де проводиться паралель між демонічним коханцем дівчини Марусі та персонажами фольклору східних країн: *Marusia's demon lover will be recognised as akin to Arabian Ghools, or the Rakshasas of Indian mythology. (See the story of Sidi Noman in the «Thousand and One Nights», also Lane's translation, Vol. I p. 32 ; and the story of Asokadatta and Vijayadatta in the fifth book of the «Kathasaritsagara», Brockhaus's translation, 1843) [9, с. 17].*

Наводячи приказку, що описує жіночий розум, автор перекладу спирається на П. Чубинського та проводить паралель із татарським фольклором: *«Sure enough the proverb doesn't say without reason: «Women have long hair and short wits». Chudinsky, No. 8. The proverb is dear to the Tartars also» [9, с. 38].*

Отже, варто зазначити, що складність перекладу народно-фольклорних номінацій є безсумнівною, адже основним завданням перекладача фольклорних пам'яток є не просто пошук конкретного відповідника а потреба у трансформації інформації, яка є невідомою читачу (а іноді становить проблему і для перекладача) та яка повинна відповідати культурному коду вихідної етномовної спільноти. Проблему становлять так звані лінгвокультуреми, або лакунарна лексика, яка є численною у народно-фольклорних текстах. Із метою реконструкції та пошуку еквівалента перекладачі часто залучають авторський коментар. Перспективним вважаємо дослідження спроб перекладу народних лакун з української мови польською та французькою.

Список використаної літератури

1. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України / В. В. Лучик. – К. : ВЦ «Академія», 2014. – 544 с.
2. Рудченко И. Народные южнорусские сказки. Вып. 1. / Рудченко И. – К. : Типографія Е. Федорова, 1869. – 233 с.
3. Сорокин Ю. А. Теория лакун и оптимизация межкультурного общения / Ю. А. Сорокин // Семантика и прагматика текста. – Барнаул, 1998. – С. 32–37.
4. Сорокин Ю. А. Текст и его национально-культурная специфика / Ю. А. Сорокин, И. Ю. Марковина // Текст и перевод. – М. : Наука, 1988. – 79 с.
5. Bain R. N. Cossack fairy tales and folk tales / R. N. Bain. – Millwood, N. Y. : Kraus Reprint Co, 1902. – 310 p.
6. Curtin J. Myths and folk-tales of the Russians, western Slavs, and the Magyars / J. Curtin J. – Boston : Little, Brown & Co., 1903. – 596 p.
7. Hilding T. Svartengren. Intensifying Similes in English / Svartengren T. Hilding . – Lund : Aktiebolaget Skanska Ckntraltryckkriict, 1918. – 512 p.
8. Palchevska O. Translation Peculiarities of the XIXth Century Folk Texts Culturally Marked Vocabulary / O. Palchevska // Proceedings of the International Conference. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Hostova2>
9. Ralston W. R. S. Russian folk-tales / W. R. S. Ralston. – London : Smith, Elder & Co., 1873. – 412 p.
10. Wratislaw A. H. Sixty folk-tales from exclusively Slavonic sources. Translated with brief introductory notes by A. H. Wratislaw / A. H. Wratislaw. – London : Elliot Stock, 1889. – 344 p.

Пальчевская А. С. К вопросу об особенностях поиска соответствия и перевода народно-фольклорных лакун.

Аннотація

В статье рассмотрены особенности поиска соответствующих эквивалентов народной лексики и фразеологии. При переводе и интерпретации такого материала возникает необходимость в детальном культурно-историческом анализе номинаций и обращении к глубинным этнокультурным стратумам, анализе этнического сознания. Автор детализирует особенности поиска соответствий лингвокультурных лакун на разных языковых уровнях и подчеркивает важность переводческого комментария.

Ключевые слова: народная лексика, перевод, лакуна, лингвокультурема.

Palchevska O. S. To the question of searching for the proper equivalent and translation of the vernacular lacunae.

Summary

The article deals with the peculiarities of finding appropriate equivalent to the vernacular lexical and phraseological units. When translating and interpreting such material there is a need for the nominations detailed

linguistic and historical analysis as well as accessing the deep ethnic and cultural spheres, analysing ethnical consciousness. The problem of the relations and connections of the language, culture and ethnicity is an interdisciplinary one and the only possible way to resolve it lies in the attempt to join efforts of several sciences, including linguistics and translation. Cultural studies are now regarded not just as an allied sector of linguistics, but as a phenomenon without the analysis of which one can not comprehend the mystery of man as well as the mystery of the language and text. And that is why the problem of translating the folk texts (folklore texts) culturally marked lexicon arises as an indispensable phenomena for understanding the source culture. Lacunae (culturally marked lexical units) are considered as the main difficulty for rendering from one language into another. Under lacunae vocabulary we understand lexical units that have no verbal equivalent in one of the languages being compared, due to the absence or concepts in a certain lingvoculture or lexical unit expressing this concept. The definition implies that the main lacunae vocabulary complexity is its untranslatability, which results in a process of the semantic presentation of these lexical units. Thus, in order to demonstrate the meaning of gaps, translators need to think carefully on the semantization techniques. The material of the research are the translations of some Ukrainian folklore texts into English. The author gives the details of matching lingvocultural lacunae at different linguistic levels and stresses the importance of translator's commentary.

Key words: vernacular vocabulary, translation, lacuna, lingvocultural unit.

УДК 811.162.1:61

Перхач Р.-Ю. Т.,
асистент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: perkhach.roksolana@gmail.com

РОЗВИТОК ПОЛЬСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В МЕДИЧНІЙ ГАЛУЗІ

У статті представлено історіографію польської медичної термінології, зокрема описано періодизацію становлення та розвитку медичної термінології у Польщі. Досліджено праці провідних польських термінологів та виявлено особливості термінотворення медичних термінів на матеріалі польської мови.

Ключові слова: медична термінологія, періодизація, номенклатура, польська мова.

Учені по-різному розглядали періодизацію польської медичної термінології. Досліджуючи етапи розвитку медичної термінології, Я. Масловський [7, с. 11] вказує про початок зародження польської медичної термінології в XVI ст. Натомість Я. Гілецький, А. Журада, Н. Осман [4, с. 88] пропонують періодизацію за історико-політичним чинником, указуючи XIII ст. як початок зародження польської медичної термінології.

Виокремлюючи періоди розвитку польської медичної термінології, ми маємо насамперед брати до уваги політичні умови її формування. Отже, за Я. Гілецьким, А. Журада, Н. Осман, у розвитку польської медичної термінології наявні чотири основні етапи [4, с. 89] (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Періодизація польської медичної термінології

Етап	Період
Перший	XIII – XVI ст.
Другий	1610 – 1838 рр.
Третій	1838 – 1898 рр.
Четвертий	1898 – і досі

Польська медична термінологія, або, як її раніше називали, лікарська, початок якої сягає XIII ст., була представлена у словниках, гербаріях та медичних порадниках. Лексика творилася на основі польської літературної та розмовної мови, діалектів, класичних мов науки – старогрецької та латинської. Також існували народні назви хвороб, які формувалися різними шляхами багатомовної держави Речі Посполитої, оскільки медичні терміни використовували не лише лікарі, але й перукарі, шарлатани та сільські бабусі [7, с. 11].

На думку польських мовознавців, найціннішою працею першого періоду є розвідка Ф. Мімеруса: «*Dictionarium Trium linguarum Latine, Teutonice Polonice...*», опублікована трьома мовами (польською, латинською й німецькою) [4, с. 89]. Відома праця того ж автора, яка, окрім фармацевтичних, вміщувала також і анатомічні поняття, – «Порадник для лікарів щодо медичного обслуговування». Ще однією важливою працею цього сторіччя був зіллярник Стефана Фаліміржа